

Været i vekstsesongen 2013

Halvard Hole, Håvard Eikemo & Berit Nordskog
berit.nordskog@bioforsk.no

Sesongen 2013 var preget av en kald april i hele landet, mens det ble en varm og relativt tørr mai, spesielt i Nord-Norge. Dette medførte en tilnærmet normal sesongstart i nord, men forsinket våronn i sørlige deler av landet. Sommeren og høsten var preget av høy temperatur og lite nedbør i store deler av landet, og resulterte i gode vekstforhold langt utover høsten. Ekstreme nedbørstilfeller ga likevel relativt høye nedbørstall enkelte steder, som i innlandet i starten av juni. Bildet over er fra Fåvang 6.juni.

Vinter/vår

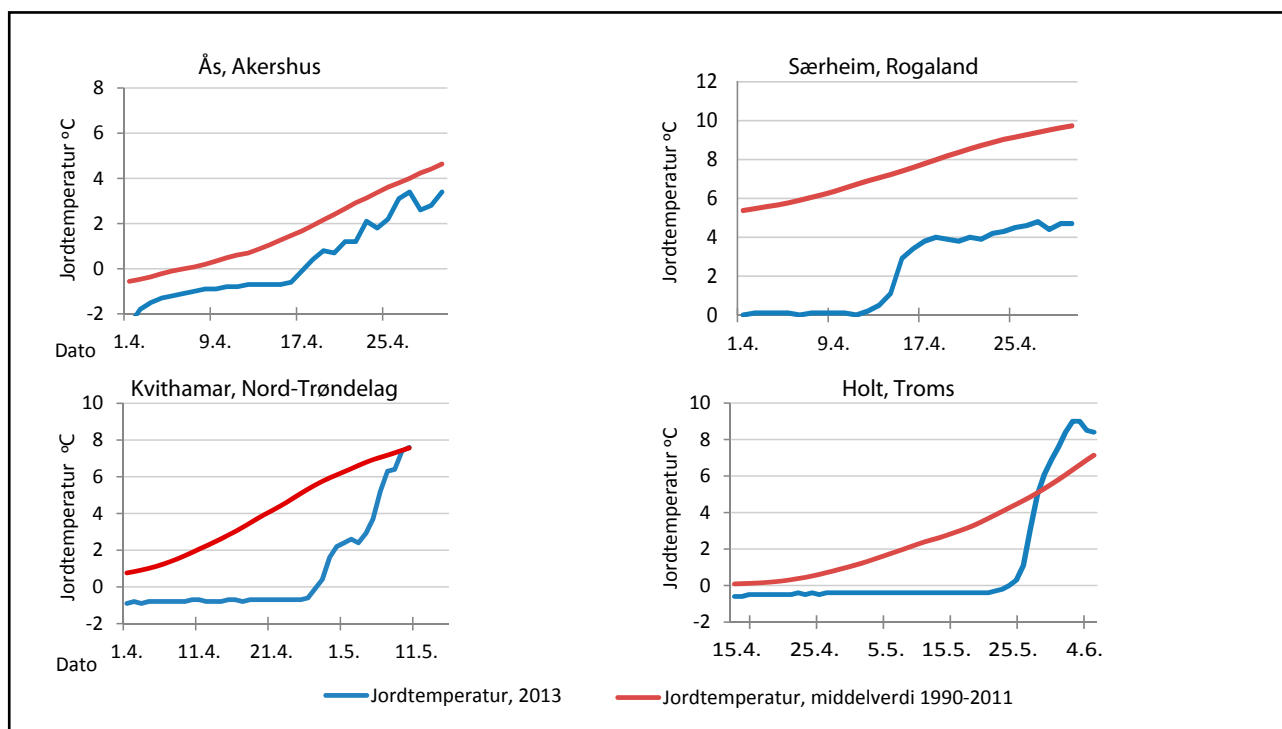
Ettervinteren 2013 var betydelig kaldere enn normalt i hele landet. Mai måned ga varme og gode forhold for våronn fra Trøndelag og nordover. Totalt sett startet vekstsesongen til omtrent normal tid i disse områdene. I Sør Norge, og særlig på Østlandet var temperaturen betydelig lavere enn normalt i både mars og april, noe som ga tele i jorda fram til i midten av mai enkelte steder. Våronna ble derfor forsinket, mange steder så mye som 3 uker. Lav jordtemperatur og mye nedbør medførte også dårlig og sein utvikling av vekstene. Også på Sør- og Vestlandet var det lave temperaturer i mars og april, noe som ga forholdsvis sein våronn.

Mai

I mai var det betydelig varmere enn normalt de fleste steder i landet, og månedstemperaturen for hele landet lå 2,6 grader over normalen. Fra Møre og nordover ble månedstemperaturen mer enn 3 grader over normalen enkelte steder. Her kom det også lite nedbør. På Sør- og Østlandet regnet det mye i mai, og ved noen av våre målestasjoner ble det målt mer enn tre ganger så mye nedbør som normalt.

Juni

I juni var månedstemperaturen for hele landet 1 °C over normalen for måneden. Ved enkelte av våre

Figur 1. Jordtemperatur i 10 cm dybde registrert ved Bioforsk målestasjoner Ås, Særheim, Kvithamar og Holt våren 2013, sammenlignet med gjennomsnitt av jordtemperaturene registrert siste 20 år.

stasjoner i Nord-Norge var månedstemperaturen mer enn 3 grader over normalen, mens det i resten av landet ble registrert temperaturer omtrent lik normalen for måneden. Ved de fleste av målestasjonene våre i Sør-Norge ble det registrert nedbør godt over normalen, mens det i Pasvik i Finnmark ble registrert ca. 50 % av normal nedbør i juni (Figur 2).

Juli

Månedstemperaturen for hele landet ble 1,2 grader over normalen, og relativt varmest i Agder og på Østlandet. Ved enkelte av våre værstasjoner på Østlandet ble det registrert bare 20 % av normal nedbør i juli måned (Figur 2), mens det kom rikelig med nedbør fra Sogn og nordover.

August

August var varmere enn normalt de fleste steder, og månedstemperaturen for hele landet var 1 grad over normalen. Ved våre stasjoner i indre strøk på Østlandet og i de sørlige deler av Vestlandet kom det betydelig mer nedbør enn normalt.

September

Temperaturen i september var høyere enn normalen ved de fleste av våre målestasjoner. I følge Meteorologisk institutt ble månedstemperaturen for hele

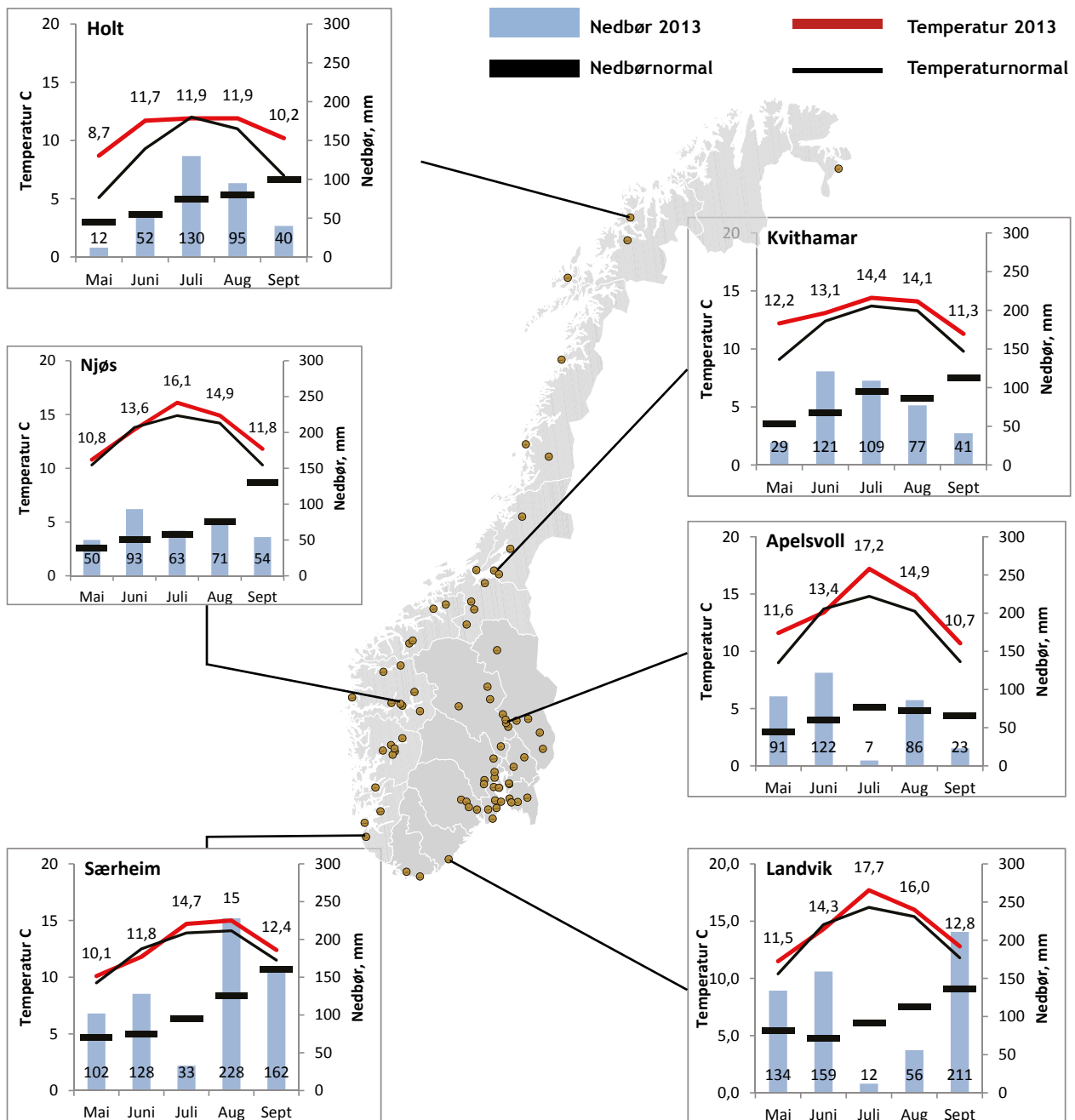
landet hele 2 grader over normalen, og det var varmest i Troms og Finnmark. Månedsnedbøren var bare 60 % av normalen. Det kom mest nedbør på Sørlandet og Sør-Vestlandet, mens det var betydelig tørrere enn normalt i de andre landsdelene.

Vekstsesongen sett under ett

Varmesummen for hele vekstsesongen (mai-september) ble mellom 97 % og 126 % av normalen ved de av Bioforsk målestasjoner som er med i denne oversikten. Samlet nedbør i perioden var inntil 50 % høyere enn normalt for enkelte stasjoner på Østlandet, mens det bare ble registrert 68 % av normal nedbør ved målestasjonen Pasvik i Øst-Finnmark (Figur 3). Det kom mindre nedbør enn normalt ved de fleste av våre stasjoner fra Sogn til Finnmark.

Tabell 1. Stasjoner med høyest registrert maksimumstemperatur i vekstsesongen 2013

Stasjon	Fylke	Dato	Temperatur, °C
Grane	Nordland	27.07.2013	33,2
Rena	Hedmark	26.07.2013	31,6
Etne	Hordaland	02.08.2013	30,6
Hokksund	Buskerud	20.07.2013	30,3
Flesberg	Buskerud	20.07.2013	30,2

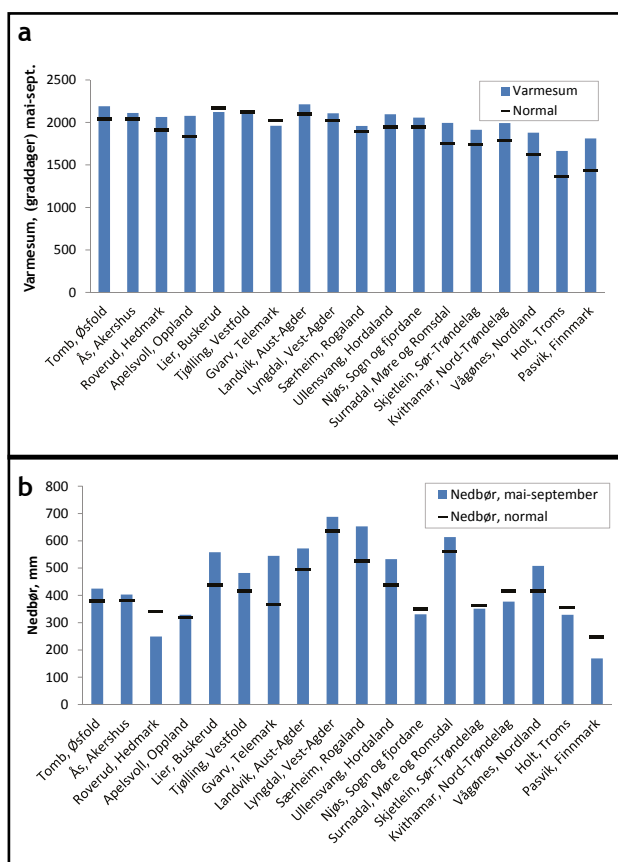
Figur 2. Månedsmiddeltemperatur sommeren 2013, temperaturnormal (1961-1990), månedsnedbør, og nedbørnormal (1961-1990) for noen av Bioforskens målestasjoner.

Tabell 2. Stasjoner med høyest registrert døggnedbør i vekstsesongen 2013

Stasjon	Fylke	Dato	Nedbør, mm/døgn
Gausdal	Oppland	22.05.2013	82,4
Kvam	Hordaland	16.08.2013	71,2
Landvik	Aust-Agder	10.09.2013	70,0
Alvdal	Hedmark	22.05.2013	65,2
Bø	Telemark	06.08.2013	64,4

Høyeste maksimumstemperatur ved våre stasjoner sommeren 2013 var 33,2 °C (Tabell 1). Denne ble registrert 27. juli på stasjonen Grane, i Grane kommune i Nordland. Her ble det registrert maksimumstemperatur over 30 grader i tilsammen 6 dager i løpet av sommeren 2013. Det ble også registrert temperatur over 30 °C på Rena, Etne, Hokksund, Flesberg og Åsnes (Tabell 1).

Også i 2013 ble det registrert store nedbørsmengder per døgn ved enkelte målestasjoner, uten at det oppsto flomskader på samme nivå som i fjor (Tabell 2).

Figur 3. a: Varmesum (graddager) og b: nedbør (mm) i perioden april - september 2013, og middelværdier for april - september ved noen av Bioforsk målestasjoner. Verdiene er satt opp mot middelværdier beregnet på grunnlag av temperatur- og nedbørnormalene (1961-90).

En dag med døgnmiddeltemperatur på 15 °C gir varmesum = 15 graddager. Ved beregning av varmesum for hele vekstsesongen summeres antall graddager for alle dager i månedene mai til og med september.

Kilder:

Meteorologisk Institutt. Været i Norge - klimatologisk månedsoversikt 2013 http://met.no/Klima/Klimastatistikk/Varet_i_Norge/2013/

Meteorologisk Institutt. Eklima. Normaler. http://sharki.oslo.dnmi.no/portal/page?_pageid=73,39035,73_39049&_dad=portal&_schema=PORTAL

NRK og Meteorologisk institutt. <http://www.yr.no>

Bioforsk. Landbruksmeteorologisk Tjeneste(LMT), værdata. <http://lmt.bioforsk.no>

Landbruksmeteorologisk Tjeneste (LMT)

LMT er et prosjekt i regi av Bioforsk, og har som hovedoppgave å skaffe meteorologiske data for varslingstjenester og forskning fra de viktigste jord- og hagebruksdistrikt i landet.

I løpet av vekstsesongen 2013 ble det samlet inn data fra totalt 81 værstasjoner. Av disse er 52 stasjoner i helårs drift. Detaljerte klimadata formidles uten vederlag til en rekke brukere innen landbruk, forskning, samferdsel og kraftproduksjon. Alle data og informasjon om målestasjonene er fritt tilgjengelige på LMT sin egen nettside, lmt.bioforsk.no.

Dataene er et viktig fundament i tjenester som tilbys fra Bioforsk, bl.a. VIPS (www.vips-landbruk.no - Varsling innen PlanteSkadegjørere), grovfôrmodellen, nitrogenprognoser, vanningsinformasjon og JOVA-programmet.

Meteorologisk Institutt (MET) er en viktig samarbeidspartner, og i 2013 mottok MET data fra 49 av LMTs værstasjoner. Dataene inngår i den nasjonale værvarslingstjenesten, bl.a. yr.no. Drift av LMT finansieres av midler til kunnskapsutvikling, -formidling og beredskap fra Landbruks- og matdepartementet.

BIOFORSK TEMA
vol 8 nr 12
ISBN: 978-82-17-01156-9
ISSN 0809-8654
Forsidefoto: Terje Tromsnes
Fagredaktør:
Forsknings sjef Tage Thorstensen
Ansvarlig redaktør:
Forskningsdirektør Nils Vagstad

www.bioforsk.no